

Bygg- och miljönämnden

2007-03-14

BMN § 18

Dnr 2003.78

SALA-ÖSBY 6:1

Bildande av Naturreservatet Lungdals rikkärr

Sala kommun har sökt och fått projektbidrag ur statens bidrag till lokala och kommunala naturvårdsprojekt för att utreda och föra fram till beslut om bildande av Naturreservatet Lungdals rikkärr.

Kommunekolog Kjell Eklund redogör för ärendet.

Beredning

Se förslag till skötselplan 2006-11-01, bilaga 1.

Se förslag till beslut (2003-02-13 start) 2006-11-01, bilaga 2.

Se konsekvensutredning 2006-12-18, bilaga 3.

Se kommunekologens förslag till beslut 2007-02-22, bilaga 4.

Bygg- och miljönämndens beslut

Bygg- och miljönämnden beslutar,

att föreliggande förslag till beslut antas som sitt förslag till beslut och att lämna över förslaget till kommunstyrelsen för beslut

att med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808), förklara det område som avgränsas på karta, bilaga 1, som naturreservat. Reservatets namn ska vara Lungdals rikkärr. Samtidigt föreslås kommunstyrelsen anta de förslag till föreskrifter, skötselplaneförslag och plandel som bifogas förslaget till beslut.

Utdrag

Kommunstyrelsen

Akten

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
		exp. 070320/AE

2007-02-22

Dpb: NAT

Dnr: 2003-000078

MILJÖENHETEN

Kjell Eklund, tel. 0224-553 35

Bygg- och miljönämnden

Fastighetsbeteckning:

SALA-ÖSBY 6:1

Förslag till beslut om bildande av Naturreservatet Lungdals rikkärr

Förslag till beslut

Bygg- och miljönämnden beslutar,

att föreliggande förslag till beslut antas som sitt förslag till beslut och att lämna över förslaget till kommunstyrelsen för beslut

att med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808), förklara det område som avgränsas på karta, bilaga 1, som naturreservat. Reservatets namn ska vara Lungdals rikkärr. Samtidigt föreslås kommunstyrelsen anta de förslag till föreskrifter, skötselplaneförslag och plandel som bifogas förslaget till beslut.

Bakgrund

Sala kommun har sökt och fått projektbidrag ur statens bidrag till lokala och kommunala naturvårdsprojekt för att utreda och föra fram till beslut om bildande av Naturreservatet Lungdals rikkärr. Arbetet har utförts som en inledande inventering med bedömningar av områdets naturvärden. Förankring har sedan gjorts med olika intressenter vilket fört fram till ett färdigt förslag till beslut. Materialet har därefter remissbehandlats för att slutligt justeras till föreliggande förslag till beslut. Kommunen liksom ideella föreningar är medfinansiärer i detta projekt.

Bedömning

Inrättandet av naturreservatet kommer att på sikt bidra till att bevara och utveckla de naturvärden som är knutna till området. Med området som utgångspunkt kommer även arbetet med att informera allmänhet om skogliga ekosystem att underlättas. Skolorna kommer även att få stor nytta av området i och med att det tillgängliggörs genom att en led dras fram genom området och ett informationsmaterial tas fram. Avsättningen av reservatet bidrar till uppfyllandet av miljö kvalitets målen Levande skogar samt God bebyggd miljö.

Reservatet ligger i sin helhet på kommunägd mark (Sala-Ösby 6:1).

Avsättningen kommer att kunna räknas in i den areal som föreskrivs om i FSC åtagandet, som ska avsättas för biologisk utveckling och som innehåller höga biologiska värden.

SALA KOMMUN	Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro	Exp.
Org.nr	Box 304	Stadshuset	0224-550 00 vx	0224-559 30	12 39 10-2	
10-212000-2098	733 25 SALA	Stora Torget	E-post: bvge@milio@sala.se			

2007-02-22

Dpb: NAT

Dnr: 2003-000078

MILJÖENHETEN

Kjell Eklund, tel. 0224-553 35

I arbete med att utforma besluts materialet har ingått att i remiss inhämta berördas synpunkter. Inom kommunen har BUF, KF samt berörda på Tekniska förvaltningen fått yttra sig. De juridiska aspekterna har kontrollerats av kommunjuristen Virve Svedlund. Externt har ideella föreningar fått yttra sig. SGU, Polisen, Skogsstyrelsen samt Länsstyrelsen har även beretts tillfälle att yttra sig vilket sammanvägt fört kvalitén på underlaget framåt.

För bygg- och miljöförvaltningen

Kjell Eklund

Kommunekolog

Utdrag

Akten

Enligt sändlista

Bildandet av naturreservatet Lungdals rikkärr, i Sala kommun (4 bilagor)

Sala kommuns beslut

Sala kommun förklarar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) det område som avgränsas på karta, bilaga 1, som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Lungdals rikkärr.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutat Sala kommun med stöd av 7 kap. 5. 6 och 30 §§ MB att angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Reservatsföreskrifter**).

Sala kommun fastställer samtidigt, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., de mål och riktlinjer för områdets långsiktiga vård som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen för reservatet (bilaga 2). Förvaltare av naturreservatet skall vara Sala kommun.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller omedelbart, även om de överklagas.

Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn: Naturreservatet Lungdals rikkärr
RegDOS ID: XX
Skyddsform: Naturreservat

Län: Västmanland
Kommun: Sala
Församling: Sala församling
Naturgeografisk region: Nr.26. "Skogslandskapet omedelbart söder om Norrlandsgränsen".

Karta: Gröna kartan: Avesta 12 G SO
Gula kartan: Jugansbo 12 G:09

SALA KOMMUN	Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro
Org.nr	Box 304	Stadshuset	0224-550 00 Vx	0224-174 15	12 39 10-2
19-21 20 00-2098	733 25 SALA	Stora Torget			

Lägesbeskrivning:	Ca: 10 km NO om centrum i Sala stad	
Fastighet:	Sala – Ösby 6:1	
Markägare:	Sala kommun	
Förvaltare:	Sala kommun	
Areal:	7,6ha	
Markslag:	Produktiv skogsmark	4,5 ha
	Impediment	3,1 ha

Syftet med reservatet

Utmärkande för reservatet är den kalkpåverkan som våtmarker och fastmark står under. Det tillsammans med en lång trädkontinuitet har givit förutsättningarna för den art sammansättning vi finner idag i reservatet bland storsvampar knutna till barrblandskog på kalkgrund.

Syftet med reservatet är att:

- bevara och utveckla de naturvärden som är knutna till gammal skog av naturtypen *Västlig taiga* med dess livsmiljöer för skyddsvärda arter. Viktiga karaktäristika är en varierad trädålder med hög maximal trädålder, döda stående och liggande träd i olika nedbrytningsstadier samt ostörd intern dynamik och hydrologi.
- bevara och utveckla de naturvärden som är knutna till kalkpåverkade sumpskogar och översilningsmarker, så kallade rikkärr.
- bibehålla eller öka arealen habitat för de arter som är beroende av kombinationen kalkpåverkad mark och kontinuitetsskogar.
- Göra området mer tillgängligt och bevara de upplevelsemässiga värden som är förknippade med välutvecklade hydrologiskt intakta sumpskogar.
- Bidra till att delmål 1 i miljömålet Levande skogar uppnås.

Syftet skall uppnås genom att:

- * stora delar av området får utvecklas fritt.
- * bestånden får utvecklas och bli biologiskt gamla.
- * de naturliga störnings regimerna tillåts att verka inom området.
- * alla skötselåtgärder utförs på sådant sätt att hotade och sällsynta arter gynnas.

Särskild uppmärksamhet skall dock hållas på den framtida utvecklingen i trädslagsblandningen så att frånvaron av naturliga störningar eller natur efterliknande störningar, inte förändrar trädslags blandningen i "onaturlig" riktning.

Beskrivning av området

Området är beläget ca 10 km från centrum i Sala stad, Sala kommun, i den naturgeografiska region som är benämnd "det låglänta skogslandskapet norr om Limes norrlandicus".

Dominerande jordart är i området svallad morängrus som överlagras i huvudsak leptit. Inslag av urbergskalk finns i området vilket märks främst i utströmningsområdena i våtmarkerna.

Värdena är knutna främst till våtmarkerna samt markkontinuiteten, men även i barrskogen på fastmarken finns ett inslag av lågor och högstubbar. Området innehåller ett antal rödlistade arter, signalarter och andra arter som indikerar högt naturvärde.

Bland markväxande arter som är knutna till skogsmark med lång kontinuitet märks Knärot, Ögonpyrola, Mossviol, Kärrbräken samt Granbräken. De intressantaste värdena återfinns dock bland de kalkgynnade storsvamparna. Bland de rödlistade arterna har Violgubbe, Flattoppad klubbsvamp samt Spinnfingersvamp och Praktfingersvamp hittats utöver ett antal ytterligare signalarter. Rikedomen på fingersvamp är påfallande i delar av reservatet. Förutom viktiga substrat visar ett flertal av de ovanstående arterna på en hög och jämn luftfuktighet i området.

Våtmarkerna som är varierade och till delar välutbildade rikkärr innehåller flera orkidéarter bland vilka främst märks Tvåblad och Spindelblomster. I våtmarkerna finns även gott om storvuxen Tätört. Översilningsmarken härbärgerar en av tre växtplatser i kommunen för Trådfräken som även i ett länsperspektiv är sällsynt. Fräkensumpskogarna i reservatet är bland de större i länet.

Objektet innehåller även viktiga biotoper för fåglar och evertebrater, men dessa organismgrupper är inte närmare undersökta. Ett flertal "ringade" granar samt enstaka tallar vittnar dock om den tretåiga hackspettens förekomst i trakten och Slagugglan är noterad i reservatet.

Skäl för Sala kommuns beslut

Värdena har uppkommit genom att skogsbruk under de senaste årtiondena bedrivits i mycket begränsad omfattning eller inte alls främst i de skogbärande våtmarkerna i kombination med kalkpåverkan i våtmarkerna. I kringliggande fastmarksbestånd inom reservatet står skogsbestånd som behållit naturskogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. I området återfinns också ett flertal populationer av ovanliga och hotade arter som stark missgynnats av det moderna skogsbruket. Delar av barrbestånden har idag uppnått åldrar på över 100 år. Genom att lämna skogen för fri utveckling, förhindra att våtmarkerna utsätts för hydrologisk påverkan kommer naturvärdena att öka ytterligare. Sumpskogarna utmärker sig i första hand genom frånvaron av markavvattnande åtgärder och den rikedom på kalkgynnade såväl orkidéer som övriga kärlväxter och kryptogamer. Såväl mer stillastående som översilande vatten rör sig mellan de olika våtmarkerna och skapar en variation av hydrologiskt intressanta skogsmiljöer med goda växtbetingelser för de krävande arter som växer i reservatet.

I området finns främst mycket höga dokumenterade mykologiska värden samt de mycket höga värdena bland kärlväxterna (se artlista tabell 1, i bilaga 1). Tillsammans med våtmarkernas mångformighet och orördhet utgör reservatsområdet ett värdefullt natur- och vildmarksområde för såväl växter och djur som för människor som utövar friluftsliv eller naturstudier.

De flesta av de mer exklusiva arterna i området bland främst storsvamparna är mycket känsliga för förändringar i lokalklimatet och skulle inte överleva en slutavverkning eller motsvarande avveckling av skogsbeståndet. Sumpskogsarterna är dessutom helt beroende av att vattenregimen i våtmarkerna inte störs vare sig när det gäller tillförsel som avrinning av vattnet.

För att bevara och utveckla naturvärdena måste verksamheter eller åtgärder som i större omfattning påverkar trädskicket, marken eller de hydrologiska förhållandena undvikas i området. Detta innebär att exempelvis skogsbruksåtgärder, framförande av tyngre fordon, täktverksamhet, olika typer av markavvattning eller uppförande av mast eller annan typ av anläggning utgör ett direkt hot mot naturvärdena i området.

För att bevara och till viss del även utveckla värdena i området ska skogsmarken respektive sumpskogarna få formas och präglas av de processer och funktioner som normalt styr utvecklingen i de av människan opåverkade naturskogsbestånd och opåverkade våtmarker. I syfte att långsiktigt bevara, förstärka och gynna naturvärdena kan åtgärder som syftar till att återställa eller efterlikna naturliga störningar och tillstånd komma att krävas. Exempel på åtgärder som på sikt förstärker naturvärdena är tillskapande av död ved och att få in mer naturligt löv i de befintliga rena barrbestånden.

För att bevarandevärdena inte ska riskeras genom påverkan från besökare måste vissa aktiviteter begränsas och besökarna kanaliseras via led genom området.

Området är beläget ca 9 km från närmsta större skog med liknande värden (Kolpelle naturreservat), vilket i sin tur ligger 5 km från Färnebofjärdens nationalpark. De relativt korta avstånden mellan områdena gör att förutsättningarna för att bevara värdena i främst naturreservaten ökar i och med att skogen i Lungdal får ändamålsenligt skydd.

Skälen för att området skyddas som naturreservat är sammanfattningsvis att det är ett angeläget allmänt intresse att bl. a. mossorna, lavarna, svamparna, fåglarna och deras livsmiljöer bevaras. Floran och faunan i området är känsliga för miljöförändringar och missgynnas av skogsbruk.

Miljömål

Naturreservatets bildande är en del i kommunens arbete med att bidra till att uppnå de av riksdagen beslutade miljömålet om långsiktigt skydd av skogsmark, Levande skogar. Det är även en del i arbetet att på regionalt plan uppnå de uppsatta målen i miljömålet Myllrande våtmarker (skyddet av rikkärr).

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Sala kommun bedömer att områdets värden bäst tillgodoses genom att området ges ett långsiktigt skydd genom bildandet av ett naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt

växtsamhällena. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap. 25§ MB, finner Sala kommun att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det förbjudet att:

1. avverka skog, röja, skogsodla eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande och döda träd och buskar med undantag för nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning, ta bort eller upparbeta döda eller döende träd och vindfällan.
2. anordna upplag, utföra fyllning eller tippning, spränga, schakta, borra, gräva, markbereda, utföra någon typ av markberedning eller bedriva täkt av något slag
3. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringsämnen
4. inplantera djur eller växter
5. skyddsдика, markavvattna, dämna eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden
6. uppföra byggnad eller därmed jämförbar anläggning
7. anlägga väg, parkeringsplats, stig, led, spång eller bro
8. dra fram mark eller luftledning, uppföra mast, torn, vindkraftverk, antenn eller liknande anläggning
9. uppföra stängsel eller annan hägnad
10. upplåta mark för skyttetävling, orienteringstävling eller militära övningar
11. framföra motordrivet fordon
12. bedriva fågeljakt

Utan hinder av ovanstående föreskrifter är det tillåtet att:

- på ett varsamt sätt framföra mindre motordrivet fordon i terrängen för uttransport av fälld älg
- om det blir aktuellt med inledande prospekterings arbeten (ytbesiktningar), inom det undersökningsområde vari reservatet är beläget, skall det föregås av samråd med Sala kommun

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelse att tåla visst intrång

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. Utmärkning av reservatets gräns i terrängen.
2. Utplacering av informationstavlor.
3. Anvisning av parkeringsplats för allmänheten
4. Utföra följande skötselåtgärder i naturvårdssyfte:
 - ringbarka, skada eller döda träd för att tillskapa död ved eller gynna andra träd
 - förnygringsbefrämjande åtgärder
 - uppföra och underhålla friluftsanordningar
5. Dokumentation och uppföljande undersökningar markförhållanden, flora och fauna

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordning i övrigt inom naturreservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet för att

1. tälta
2. göra upp eld
3. cykla eller rida
4. klättra i boträd eller på annat sätt avsiktligt störa häckande fåglar
5. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada, levande eller döda träd och buskar samt att skada vegetationen eller naturföremål i övrigt t ex genom att insamla örter, gräs, mossor, svampar eller lavar, med undantag för matsvamp och bär
6. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur
7. på störande sätt använda radio eller annan ljudanläggning
8. sätta upp tavla, skylt eller affisch, anordna orienteringskontroll, andra markeringar eller permanent snitsla spår
9. använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål eller motsvarande
10. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur

Föreskrifterna C8 (andra markeringar) samt C10 gäller inte innehavare av särskild rätt vid jakttillfällen.

Föreskrifter under A – C ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för reservatets skötsel enligt fastställd skötselplan, inte heller för vetenskapliga undersökningar med syfte att öka kunskapen om de biologiska värdena. För sådana vetenskapliga undersökningar krävs dock godkännande från Sala kommun.

Ärendets handläggning

Områdets naturvärden uppmärksammades i och med en inventering av kärlväxter som gjordes på fastigheten 1990. I samband med att fastigheten sedan bytte ägare 2002 och all skogsmark skulle inlemmas i stamfastighetens skogscertifiering, genomfördes en kompletterande naturvärdesinventering till den som SVS tidigare gjort i samband med att en Grön skogsbruksplan arbetades fram. I båda dessa senare inventeringar uppmärksammades främst våtmarkerna för deras höga naturvärden.

Förvaltande enhet av fastigheten informerades om områdets naturvärden i februari 2003. Kommunen är markägare.

Förslag till beslut har remitterats till förvaltande enhet på kommunen, SNV, Skogsstyrelsen, SGU, länsstyrelsen, SNF. *Sakägare ska föreläggas att yttra sig om de inte skriftligt lämnat godkännande. (23 § Förordningen om områdesskydd FO)*

Synpunkter som förts fram i remissyttrandena

Länsstyrelsen i Västmanland har i yttrande pekat på behovet av att komplettera skötselinstruktionerna för fastmarksdelen, med möjligheter till att göra genomgallringar i partier som är särskilt intressanta för rödlistade arter vars krav på växtplatsen kan knytas till en tidigare betesperiod, det vill säga när skogen var betydligt glesare. Till detta har även kommentarer lämnats till föreskriftdelen. Yttrandet har inarbetats i handlingarna.

Sala Fågelklubb samt Sala Naturskyddsförening, båda föreningarna har ställt sig positiva till bildandet av naturreservatet och har inte redovisat några invändningar till föreskrifter eller skötselplan.

SGU har i sitt yttrande pekat på behovet av att det medges en möjlighet att genomföra inledande prospekteringsarbeten i reservatsområdet om behov skulle uppstå. Reservatet ligger i sin helhet inom ett utlagt undersökningsområde men i kanten av densamma. Sala kommun har efterhört med SGU hur den typen av prospekteringar går till och efter att ha fått klarhet i den frågan har justeringar gjorts i föreskrifterna för att gå SGU till mötes.

Vid avvägning enligt 7 kap 25 § miljöbalken har Sala kommun funnit att föreskrifterna motsvarar behovet av skydd för att syftet ska uppnås. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Förbud mot avverkning av levande och döda träd m fl. föreskrifter medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras på den berörda fastighetsdelen. Kommunen har gjort bedömningen att de biologiska värdena idag och de biologiska utvecklingsmöjligheterna i området väl motiverar ett avstående från ekonomisk avkastning i området. Ställningstagandet ligger väl i linje med kommunens arbete mot en hållbar utveckling.

Sala kommun anser att beslutet är i överensstämmelse med grundläggande och särskilda bestämmelser enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Sala kommun med stöd av 7 kap. 7 § MB medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet. Finns det synnerliga skäl får Sala kommun helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservat.

Insektsangrepp m.m.

Eftersom området i stort skall lämnas till fri utveckling skall vindfällan och stormskadad skog lämnas. Bedömningar om eventuella behov av bekämpning av skadeinsekter görs i samråd med Skogsstyrelsen. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen gäller lika efter reservatsbildningen eftersom markägandet kvarstår för Sala kommun.

Kungörelse

Beslut om kungörelsedelgivning, se bilaga 3. (bifogas ej i remissomgången)

Hur man överklagar

Överklagande av kommunens beslut i frågor som rör bildande, ändring eller upphävande av reservat, utom i fråga om ersättning, får överklagas hos länsstyrelsen (19 kap. 1 § MB). Se bilaga 4 formulär nr 8. (Bifogas ej i remissomgången)

Beslut i detta ärende har fattats av Bygg och miljönämnden och Kommunfullmäktige.

I den slutliga handläggningen deltog även Kjell Eklund, föredragande, sam. kommunjurist Virve Svedlund.

Virve Svedlund
kommunjurist

Kjell Eklund
kommunekolog

Bilagor:

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Beslut om kungörelsedelgivning (*Bifogas ej*)
4. Hur man överklagar (*Bifogas ej*)